

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik, dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrtno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrtno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Neferankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inserati (oglas): Trikrat razdeljena peti vrsta 24 v, cela stran 60 K. — Pri večkratnem oglašanju znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v pritličju.

Štev. 8.

V Ljubljani, dne 3. maja 1913.

Leto I.

Vabilo na naročbo.

Svojim cenjenim čitateljem in naročnikom **naznanjamo**, da bomo z binokšno številko (10. maja t. l.) brezplačno dopošiljanje „Domačina“ ustavili.

Prosimo torej ponovno, da vsi tisti, ki nameravajo list naročiti, to takoj naznanijo upravništvu lista „Domačin“ v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 16, in obenem pošljejo naročnino, ki znaša: za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno K 3.—, polletno K 1.50, četrtno K —.75; po pošti: celoletno K 4.—, polletno K 2.—, četrtno K 1.—.

Opozarjamo pa obenem tiste, ki list do tedaj brezplačno dobivajo, da po Binkošti ali pošljejo naročnino, oziroma se javijo kot naročniki, ali pa list vrnejo, da se jim nadaljnje dopošiljanje ustavi in da ne bodo imeli pozneje sitnosti radi plačila, kajti kdor list obdrži, čeprav ga ni naročil, je primoran k plačilu.

Upravništvo „Domačina“.

Ivan Hribar in grof Bobrinski.

Dunajska „Deutsche Korrespondenz“ je objavila pred nekaterimi dnevi sledeči velezanimivi članek, ki ga podajamo brez vsakega komentarja:

Bivši župan in državni poslanec ljubljanski Ivan Hribar je pred par dnevi naenkrat in natihoma odpotoval na Rusko. To potovanje je tembolj čudno, ker se je zgodilo par dni po znanih (protiavstrijskih) panslavističnih izgredeh v Petrogradu, pri katerih je, kakor znano, iz Avstrije izgnani ruski grof Bobrinski igral glavno vlogo. V dobrem spominu bo še, kako je slovenski bivši župan Hribar s tem najhujšim sovražnikom Avstrije, grofom Bobrinskim, stopil v jako ozke zveze. Ravno takrat je imel Bobrinski v Serethu

hujskajoči govor, v katerem je avstrijske Rusine naravnost ščuval k veleizdajalstvu in pristopu k Rusiji. Avstrijska vlada je izdala tedaj zoper grofa Bobrinskega tiralnico in ga obenem izgnala iz Avstrije. Dne 8. septembra 1908 se je ob priliki vseslovanskega časnikaškega kongresa v Ljubljani znanje Hribarja in Bobrinskega še poglobilo. Bobrinski je bil nekaj dni gost župana Hribarja na njegovem posestvu v Cerkljah. Prijateljstvo med njima se je potem tako razvilo, da je hotel grof Bobrinski v bližini Hribarjevega posestva ležeči grad Stermol nakupiti, da bi se na ta način naselil v jugoslovanski Avstriji. Kupčija pa se ni izvršila, ker je vlada Bobrinskega zaradi njegovega govora v Serethu ravno izgnala.

Iz vsega tega je razvidno, da stoji grof Bobrinski, ta organizator in pospeševalec rusofilskega gibanja v Galiciji, tudi z Jugoslovani v tesni zvezi, da podpira tudi med njimi panslavistično gonjo. Da ravno v sedanjem hipu, ko je samozavest in solidarni čut Slovencev vsled uspehov balkanske vojne nezaslišano narastel, na avstrijskem jugu niso neugodna tla za vseslovanska stremjenja, je znano iz mnogobrojnih dogodkov, javnih in tajnih demonstracij veleizdajalskega značaja. Hribarjevo rusofilsko nastopanje, ki se v zadnjem času seveda ne vrši več tako javno, zato pa tem močnejše tajno, dobiva v teh zvezah šele pravi pomen. Zopet se kaže, da je ona politika, ki se goji v Ljubljani, le delo ruskega panslavizma. Menda tudi ni samo slučaj, da so ravno sedaj, ko se nahaja gospod Hribar pri svojih prijateljih na Ruskem, ljubljanski sokoli stavili predlog, da naj se vrši prihodnji vseslovanski sokolski kongres ne v Moskvi, marveč v Ljubljani. Da pa avstrijske oblasti temu vseslovansko-revolucijskemu zborovanju ne bodo delale nobenih težav, se grozi z močnim vplivanjem Rusije na avstrijsko vlado! Gospod Hribar naj vstvari tu pač neki „aranžma“.

Varnost hranilnih vlog za časa vojske.

V zadnjem letnem poročilu je priobčila Kranjska hranilnica zelo zanimiv in poučen članek o varnosti hranilnih vlog o vojnem času, ki ga hočemo na tem mestu dobesedno priobčiti:

Nemirni časi, ki so vsled vojne na Balkanu nastali, so pri manj podučeni ljudih povzročili bojazen, da bi svoje pri hranilnicah naložene prihranke izgubili, ako bi bila tudi naša država v vojno zapletena. Vsled tega so v jeseni lanskega leta, ko je tudi naši domovini pretela vojna nevarnost, res v nekaterih krajih, po

malem celó pri nas, začeli dvigati hranjeni denar, ki so ga potem poskrivali po raznih skrivališčih, koder pameten in skrben gospodar ne spravlja težko prisluženim novcem. Našli so se celó uzmoviči, ki so zbeganemu ljudstvu prigovarjali, da naj dvigne hranilne vloge, češ da jih bo drugače država v kratkem za vojno porabila, obenem pa so sami kupovali za slepo ceno hranilne bukvice prevaranih in se tako na njih škodo okoriščali. Take stvari so se dogajale posebno v vzhodnih deželah, v Galiciji in Bukovini, kjer je ljudstvo malo izobraženo in zelo lahkoverno, izključeno pa ni, da bi ne prišlo tudi drugod do sličnih prizorov. To nam daje povod nekoliko razmotrivati, so li hranilne vloge za časa vojne varne zaplembe bodisi po lastni bodisi tuji vojskujoči se državi.

V prejšnjih časih, ko je bil vsakdo z vsem svojim imetjem popolnoma podložen oblasti, ki je z njim prav svojevoljno razpolagala, se je pač mnogokrat pripetilo, da se je v vojni sili ugrabilo privatno imetje. Ti časi pa so hvala Bogu že davno minili. Dandanašnji, ko imamo dobro urejeno državno upravo in zakone, ki strogo ločijo zasebno in javno imetje, je izključena vsaka zaplemba premoženja za časa vojne. Ako bi lastna država kaj takega, čeravno v skrajni sili, storila, bi s tem vsemu svetu pokazala, da sama ne spoštuje svojih zakonov in da sama izpodkopa državni red. Ne glede na slab vtisk bi bila zaplemba privatnega imetja tudi zaraditega nevarna, ker bi ji tega sosedne države ne dopuščale mirno in bi takemu koraku krepko ugovarjale. Dandanes namreč prebiva povsod med domačimi prebivalci mnogo podanikov tujih držav, ki so z domačini po kupčijskih in drugih gospodarskih zvezah v tesnem stiku, tako da bi zaplenjenje privatnega imetja, med katero spada seveda tudi v hranilnicah naloženi denar, tudi koristi tujih državljanov težko zadelo. Tuje države bi se za svoje pripadnike zavzele, kar bi lahko sprožilo nove spore in homatije, ki si jih država ne bo hotela nakopati.

Že ta razlog nam jasno kaže, kako brezmiselno je, bati se, da bi lastna država v vojnem času segla po zasebnem premoženju in po hranilnih vlogah. Sicer se pa o tem tudi drugače lahko prepričamo. Vsakdo, ki količkaj pozna hranilnično gospodarstvo, ve, da hranilnice zaupani jim denar ne spravljajo v gotovini, marveč ga plodonosno nalagajo, to je izposojujejo dolžnikom, ki morajo zastavljati vrednostne papirje in zemljišča. Nad polovico hranilničnega premoženja je navadno izposojenega v zakonitem izmerju na posestva in zemljiškoknjižno zavarovanega. Če bi torej oblast hotela zapleniti hranilnično premoženje, kar pa, kakor smo dokazali, ne sme, bi ne našla mnogo trdega denarja in bi morala šele izterjati posamezne dolžnike. Za to bi seveda rabila precej časa, tako da bi se vojna morebiti prej končala nego izterjal denar.

Drugi del hranilničnega premoženja je naložen v vrednostnih papirjih in nepremičninah, ki se tudi ne dajo čez noč v denar spraviti. Hranilnice imajo torej razmeroma majhne vsote gotovega denarja doma v blagajni, vse ostalo premoženje pa plodonosno naloženo, kar se pač ob sebi razume, ker morajo vendar dobiti sredstva za plačevanje obresti vlagateljem.

Tudi tuji državi bi bilo, če bi v nesrečni vojski zasedla našo deželo, zabranjeno polastiti se hranilničnega premoženja, kajti med državami je sklenjena mednarodna pogodba, po kateri jim ni dovoljeno za časa vojske pleniti privatno imetje. Tako vidimo torej,

da ni nobenega povoda bati se za hranilne vloge, ako bi se tudi naša država zapletla v vojsko.

Zanimalo bo morebiti še vprašanje, kako so hranilnice v prošlosti prestale vojne čase. Zgodovina nas uči, da so se pojavili sicer skoro ob vsaki vojni nevarnosti večji ali manjši navali, ki pa niso mogli omajati močne stavbe hranilnic. Te so vlagateljem, ki so prihiteli k blagajnam, takoj izplačevale vloge in se niso posluževale pravice, zahtevati prejšnjo odpoved večjih vlog. Kakor hitro pa so se vznemirjeni vlagatelji prepričali, da izplačanju vlog ni ovire, je naval večji del ponehal. Gotovi denar za vračanje vlog si hranilnice, če imajo trdno podlago in dosti razpoložljivega premoženja, brez težav dobivajo. (Konec prihodnjic.)

Politični tedenski pregled.

Državni zbor.

Grof Stürgkh je izjavil načelniku nemške nacionalne zveze, da ni misliti na to, da se pred Binkoštni skliče državni zbor. Po drugih poročilih se skliče državni zbor dne 14. maja, a z ozirom na sedanje razmere ni gotovo, če se bodo tega napovedanega termina tudi držali.

Tirolski in gališki deželni zbor.

V tirolskem deželnem zboru so pričeli laški poslanci v brambnem odseku z močno opozicijo. Če se Italijani še zadnji trenutek ne premislijo, se zasedanje tirolskega deželnega zbora odgodi in deželni zbor razpusti.

Tudi zadnja pogajanja o gališki volilni preosnovi so ostala brezuspešna. Gotovo je, da gališki deželni zbor razpuste. Gališki namestnik se zdaj ne imenuje definitivno, marveč bo vodil posle gališkega namestništva le začasen voditelj.

Balkanska vojna.

Pariška finančna komisija.

Finančna komisija se sestane dne 15. maja v Parizu pod Pichonovim predsedstvom in bo najprej določila tisti del turškega državnega dolga, ki naj bi ostal na zavzetih pokrajinah in ki naj bi se plačeval z anuitetami iz dohodkov teh pokrajin ali pa z v kapitalu garantiranimi obroki. Nato bo določila konferenca pogoje in pravne okoliščine, pod katerimi prevzame balkanska zveza pravice in dolžnosti Turčije napram osebam, ki imajo na podlagi pogodb ali koncesij v teh pokrajinah kake pravice. Končno se bo bavila konferenca s finančnimi zahtevami zveze napram Turčiji iz naslova vojne.

Resen spor med Avstrijo in Črno goro.

Vsled padca skadrskih trdnjav, ki bi morala po soglasni razsodbi evropskih velesil pripadati bodoči Albaniji, je postal mednarodni položaj zelo kritičen. Avstro-Ogrska je izjavila, da zahteva, da se sklep velesil upošteva s strani Črne gore in da ta takoj zapusti Skader. Če ne bi hoteli Črnogorci zapustiti

Skadra, naj da Evropa Avstriji pooblastilo, da izžene Črnogorce iz Skadra.

V zadnjih dneh so se med Rimom in Dunajem vršila neprestano brzopjavna pogajanja. Pred vsem se čaka, če se Italija z Avstrijo združi za odstranitev Črnogorcev iz Skadra ali če se ta akcija prepusti monarhiji. Bržkone pa bo Italija nastopila skupno z Avstrijo. Avstrija svojega stališča glede na skadrsko vprašanje ne more izpremeniti in če bi Črnogorci ne hoteli zapustiti Skadra, se prično takoj vojaške odredbe za izpraznitev Skadra.

Združitev Srbije in Črne gore.

Po poročilih iz Cetinja in Beograda mislijo na državno pravno združitev Srbije in Črne gore. Obe državi naj bi se spojili v dvojno monarhijo s skupno vojsko in skupno finančno upravo. Zunanjo politiko naj bi vodil skupni državni minister, dočim bi ostala notranja uprava obeh držav neizpremenjena. Pogajanja se bodo baje kmalu dokončala.

Poziv Črni gori, da izprazni Skader.

V ponedeljek ob 8. uri zvečer se je podal avstro-ogrski poslanik baron Giesl k črnogorskemu kralju Nikiti in zahteval v imenu Avstro-Ogrske, da takoj in brezpogojno izprazni Skader. Kralj je odgovoril, da nikoli ne misli predati Skadra.

Stališče Rusije.

Po poročilih iz Londona so ruski poslaniki v vseh glavnih mestih izjavili, da Rusija vztraja na tem, da Črna gora ne sme imeti Skadra. Istočasno pa smatra Rusija vojaško akcijo za prenaprjeno. Ko bi pa druge velesile sklenile tako akcijo kot potrebno, se je Rusija ne bo mogla udeležiti.

O padlem Skadru.

Skadrsko trdnjava ni bila premagana, kakor trde sedaj razna poročila, po generalnem naskoku, marveč turška posadka se je sama udala. Vsled grozne lakote prisiljen je Essad paša predal Skader. Po dvanajstnem obstreljevanju se je dosegel sporazum med turškim in črnogorskim poveljstvom. Turška posadka ni ujeta, ampak je odkorakala z orožjem in pod vojaškimi častmi. Nato so Črnogorci zasedli mesto. Črnogorci se baje pripravljajo na nove boje z drugim nasprotnikom, ker so takoj jeli popravljati razstreljene utrdbe in uvažati živila in strelivo.

Skader sam je prav umazano turško gnezdo, ki šteje okoli 20.000 prebivalcev. Mesto je bilo svoj čas rezidenca ilirskega kralja Gencija, potem je prišlo pod turško, srbsko ter benečansko oblast. Leta 1479. so Turki Skader za stalno zavzeli. Najbolj značilen je 500 metrov visoki Taraboš, ki se dviga čez mesto in tvori naravno skalnato trdnjavo, v kateri so seveda pozneje okope napravili. Kdor ima Taraboš v roki, temu pripada tudi ves Skader.

Turki so utrdili Skader s forti in z zemeljskimi utrdbami. Severno je precej visoko ležeča citadela, ki leži med rekama Bojano in Kiri. Zahodno je omenjeni Taraboš. Južno so stale na griču Mala Brdica turške baterije, ki jih je Drina ločila od utrdb pri Vukatinu. Potem so prišle utrdbe na Malem in Velikem Barda-

njolu. Turška posadka je štela baje okoli 25.000 mož, Črnogorci pa so imeli tu in pri Bardanjolu 20.000 mož, pred Tarabošem pa 7000 mož. K temu je prišlo še okroglo 20 do 30 tisoč Srbov. Nekaj jih je sicer pred zavzetjem odšlo, a mnogo se jih je naprej borilo in tudi srbski topovi so tam ostali.

Skader je bil od začetka vojne od ostale Turčije ločen. Kljub temu so junaški boritelji vse napade odbili in edino lakota jih je premagala. Več kot šest mesecev je trajalo obleganje. V prvi polovici balkanske vojne niso dosegli Črnogorci pri Skadru nikakih uspehov. Pogumni zapovednik Hassan Rizza celó sklenjenega premirja ni hotel priznati in je boj nadaljeval. Med 6. in 9. februarjem so Črnogorci in njim na pomoč došli Srbi združili vse moči in napravili na trdnjavo generalni naskok. Napadalci so imeli 6000 mrtvih, a dosegli niso nobenega uspeha. Te velikanske izgube so Črno goro tako opešale, da je morala prositi za vedno večjo srbsko pomoč. Srbija je poslala več kot eno divizijo vojaštva s težko artilerijo in to na grških ladjah preko Soluna v Sv. Ivan Meduanski. Istotako se je poslalo zadnje težke topove pred Skader. Črnogorci in Srbi so potem proti določbam mednarodnega prava mesto in zlasti avstrijska poslopja v Skadru bombardirali. Kralj Nikita je pač mislil, da bo s tem nečloveškim nastopom prebivalstvo prestrašil in tako dosegel, da se trdnjava vda. Pa ni bilo tako! Srbi so pripeljali nato nove težke topove. Posadki pa je pričelo polagoma primanjkovati živil in streliva, vsled česar je moral slediti padeč trdnjave. Junaštvo posadke seveda s padcem ni osramočeno.

Beda v Skadru je bila velikanska. Ravno mestni okraj, v katerih stanujejo kristjani, so bili od srbskih topov polagoma razdejani. Mnogo ljudi je od lakote umrlo; ljudje so jedli travo in iz konopelj napravljeni kruh. Stolp katoliške cerkve, ki ga je zadelo več srbskih granat, je razrušen. Tudi veliko žen in otrok je bilo ubitih. Zgodili so se grozni slučaj; tako so Srbi ustrelili na en in ist dan neko ženo ter njenih pet otrok. Od lakote izmučeni prebivalci so zapuščali podnevi mesto in si iskali v okolici živil. Črnogorci pa so jih postrelili. Povsod po cestah so nedolžni otroci za kruh prosili.

Tedenske novice.

(Prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand) je 25. aprila s svojo rod-bino zapustil Miramar in se odpeljal na Češko.

(Odlikovanji.) Najvišjo pohvalo za odlično službovanje je dobil nadporočnik Viktor Andrejka pl. Livnograd, ki je dodeljen generalnemu štabu v Reki. — Za posebno izredne zasluge je cesar v priznanje Najvišjega zadovoljstva podelil gospodu Antonu Krejčiju, nadporočniku v domobranskem polku št. 1 na Dunaju, zlato zaslužno kolajno s krono.

(Iz ljudskošolske službe.) Na štirirazredni ljudski šoli v Knežaku se je s 1. majem zopet pričel celodnevni pouk in je bila namesto nadučitelja gospoda Dragotina Česnika, ki ima dopust zaradi bolezni, imenovana za supletinjo v Knežaku gospodična Pavla Cigojeva. — Nadučitelja in ravnatelja gospoda Josipa Turka v Dolenjem Logatcu bo za čas dopusta nadomeščala provizorična učiteljica gospodična Helena Kraigherjeva, začasno vodstvo šole pa je prevzel učitelj gospod Stanko Legat.

(Osebna vest.) Deželni šolski nadzornik dvorni svetnik gospod dr. Anton Primožič, ki je bil dosedaj prideljen naučnemu ministrstvu, je imenovan za pravega dvornega svetnika ter prideljen deželnemu šolskemu svetu v Dalmaciji namesto vpokojenega deželnega šolskega nadzornika gospoda dvornega svetnika Antona Strölla.

(Premembe v davčni službi.) Za davčne upravitelje v devetem činovnem razredu so imenovani davčni oficiali gospodje Alojzij Klofutar, Fran Lunder in Henrik Kette. Premeščeni so gospodje: davčni oficial Rudolf Delhunia od okrajnega glavarstva v Kranju k davkarji in Alojzij Lazar od davkarje v Kranju k okrajnemu glavarstvu; davčni oficial Rudolf Peschitz iz Kočevja v Radovljico; davčni oficial Viljem Ledenig iz Novega mesta v Litijo; davčni oficial Juri Kramberger iz Litije v Novo mesto in davčni praktikant Ivan Madronič iz Kranjske gore v Mokronog.

(V pokoj je šel) evidenčni ravnatelj gospod Vladimir Prusde Jezierski-Jezierski; ob tej priliki mu je generalno ravnateljstvo zemljiškodavne katastra za njegovo mnogoletno izbornu službovanje izreklo svoje priznanje.

(Iz sodne službe.) Okrajni sodnik višjega deželnega sodišča v Trstu gosp. Karel Krauseneck je prestavljen k deželnemu sodišču. — Imenovani so gospodje: za okrajne sodnike dr. H. Polanc pri deželnem sodišču v Trstu, Josip Tolentino v Pazinu za Rovinj, dr. Josip pl. Dottori pri deželnem sodišču v Trstu in Anton Manconi v Kopru za višje deželno sodišče v Trstu; za sodnike dr. Albin Zumin za Matovun, dr. D. Rocco in Franc Vlag za deželno sodišče v Trstu, Albin Radico za Pulj, Ciril Luznar za okrožje višjega deželnega sodišča v Trstu, Ivan Rajčič za Pulj, Karel Benič za deželno sodišče v Trstu, Filip Černe za Komen, dr. Ivan pl. Steinbrun za Buje in Josip Oblak za Opatijo. — Namestnik državnega pravdnika gosp. dr. Anton Marinac je prestavljen iz Gorice v Trst in za njegovega naslednika imenovan sodnik gospod Josip Zorzi v Kanalu.

(Kadetnica v Mariboru) se s pričetkom prihodnjega šolskega leta opusti ter se ne bodo gojenci več sprejemali v prvi letnik. Namesto te se otvori septembra 1913 prvi, septembra 1914 drugi in septembra 1915 tretji letnik višje vojaške realke. Ravno iste izpremembe se izvedejo na drugih kadetnicah. V bodoče bodo vzgojevali častniški naraščaj v vojaških akademijah.

(O zapiranju trgovin in delovnem času trgovskega osebja v Ljubljani in okolici) je izdala c. kr. deželna vlada odredbo, ki je stopila v veljavo s 24. aprilom t. l. Po tej odredbi se morajo trgovine v Ljubljani, Spodnji in Zgornji Šiški, Vodmatu, na Selu, v Mostah in na Glincah zapirati najpozneje ob pol 8. uri zvečer in se ne smejo odpirati pred pol 7. uro zjutraj. Ob delavnikih pred nedeljami in prazniki in na poslednji delavniški večer pred Miklavžem in Božičem smejo biti odprte trgovine do 8. ure zvečer. Za pekarske, mesarske in mlekarske prodajalne velja določba, da se ne smejo odpirati pred 5. uro zjutraj. Nadaljna izjema velja za prodajalne živil, ki smejo biti odprte do pol 9. ure, pred nedeljami in prazniki ter Miklavžem in Božičem do 9. ure zvečer. Za mešane prodajalne veljajo izjemne določbe le pri prodaji živil. Kupce, ki so ob zapiralnem

času že v trgovini, je dovoljeno postreči. Po predpisnem času je tudi krošnjarenje in prodajanje po ulicah prepovedano. V vseh slučajih, za katere je dovoljena več kot 13urna prodajalna doba, je pomožnim delavcem zagotoviti vsaj 11 ure nočni počitek brez premora. Vsi ti predpisi veljajo tudi za konsumna društva in za pridobitne in gospodarske zadrage. — Vsi prestopki se kaznujejo po obrtnem redu in po ministrski odredbi z dne 30. septembra 1857.

(Gremij [skupščina] trgovcev v Ljubljani) je na svojem občnem zboru, ki se je vršil dne 6. aprila t. l., sklenil, da mora vsak učni gospodar zahtevati pri sprejemu vajenca ali vajenke v uk zdravniško izpričevalo, ki ga je predložiti pri vpisu vajenca ali vajenke gremiju v vpogled. Ta sklep je za učne gospodarje posebne važnosti, ker bodo na ta način zagotovljeni, da so sprejeli v uk zdravo osebo. Zato pa tudi načelstvo gremija trdno pričakuje, da se bodo vsi učni gospodarji držali tega sklepa, da ne bo potreba postopati proti njim v zmislu gremijskih pravil.

(Trgovci s čevlji ne smejo prevzemati naročbe po meri in popravil.) Glasom določil obrtnega reda z dne 5. februarja 1907, drž. zak. št. 26, § 38. a, 1. odstavka, trgovci s čevlji kot nestrokovnjaki nimajo pravice v svojih prodajalnah sprejemati naročil za čevlje po meri ali naročila izvrševati na svoj račun. Vsled odločbe upravnega sodišča na Dunaju z dne 28. decembra 1912, številka 11.565, nimajo tudi oni trgovci s čevlji, ki so imeli trgovine že pred 1. januarjem 1907, pravice, sprejemati taka naročila. Vsa potrebna naročila novih čevljev kakor popravila naj se oddajo le izučenim čevljarskim mojstrom, ne dajejo pa naj se, kakor je to dosedaj bilo deloma v navadi, mere za nove čevlje in potrebna popravila trgovcem s čevlji, ki niso te stroke izučeni, marveč so primorani oddajati naročbe zakotnim in slabo izurjenim mojstrom v izvršitev. Vsakega trgovca s čevlji, ki bi se ne ravnal po določbi obrtnega reda, se bo naznanilo obrtni oblasti. One trgovce s čevlji, ki bi naročila po meri in popravila sprejemali, naj se pisмено ali ustmeno naznani čevljarski zadrugi v Ljubljani.

(Deset otrok v pomorski hospic v Gradežu) odpošlje tudi letos mestni magistrat ljubljanski na stroške mestne občine. V ta hospic se sprejemajo le slabokrvni, škrofulozni otroci v starosti od 6 do 12 let. Prošnje, opremljene z dokazili o starosti, ubožnosti in pristojnosti ter z zdravniškim izpričevalom je vlagati do 20. maja t. l. na mestni magistrat ljubljanski.

(Prosta mesta v Gradežu.) Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih razpisuje za tekoče leto šest prostih mest v morskem hospicu v Gradežu. Sprejemajo se slabokrvni in slabo rejeni, za jetiko do vzetni otroci v starosti od 6. do 12. leta, in sicer iz Kranjske izven Ljubljane. Z zdravniškim in ubožnim izpričevalom opremljene prošnje je vložiti do 15. maja t. l. na predsedstvo Deželnega pomožnega društva za bolne na pljučih na Kranjskem.

(Bakreno rudo) so zasledili v Martinjem vrhu pri Železnikih in jo nameravajo pričeti kopati. Martinji vrh je baje zelo bogat na bakreni rudi.

(Otvoritev postajališča Lipovec.) Dne 1. maja se je otvorilo med postajama Ribnica in Kočevje na progi Grosuplje-Kočevje v km 38,737 ležeče postajališče Lipovec za osebni in prtljažni

promet. Prometni časi vlakov, ki se ustavljajo na tem postajališču, so objavljeni v voznih redih, ki veljajo od 1. maja t. l. dalje. Vozne listke izdaja čuvaj postajališča, prtljaga pa se odpravlja proti naknadnemu plačilu pristojbin.

(Cepljenje koz.) Počenši s 15. majem t. l. se bodo v Ljubljani vsak četrtek ob treh popoldne brezplačno cepile koze v veliki dvorani „Mestnega doma“.

(Razpis dobave lesnih zabojev za prepečenec [Zwieback].) Upravna komisija c. in kr. vojaškega oskrbovalnega skladišča v Ljubljani naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da kupi vojaška uprava 1000 lesenih zabojev za prepečenec. Pismene ponudbe je poslati najkasneje do 5. maja t. l., 10. ure popoldne, c. in kr. vojaškemu oskrbovalnemu skladišču v Ljubljani. Tam se morejo ogledati vzorci zabojev. Avizo, ki vsebuje natančnejše podrobnosti, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

(Lov občine Ježica) se bo oddal v zakup v ponedeljek dne 5. maja t. l. ob 10. uri popoldne pri ljubljanskem okrajnem glavarstvu (v sobi št. 2) potom javne dražbe za petletno dobo (od 1. julija 1913 do 30. junija 1908). Vsi prijatelji lova se vabijo k tej dražbi. Dražbene pogoje se lahko vpogleda vsak dan ob uradnih urah pri omenjenem okrajnem glavarstvu.

(Izžrebanje porotnikov.) Za drugo letošnje porotniško dobo pri deželnem sodišču v Ljubljani, ki se prične dne 26. maja t. l., so bili izžrebani: kot glavni porotniki: Valentin Accetto, zidarski mojster in posestnik, Matko Arko, trgovec, oba v Ljubljani; Matija Barle, trgovec v Kranju; Ivan Babnik, posestnik v Dravljah; Josip Cihla, trgovec v Ljubljani; Ignacij Čadež, posestnik in gostilničar v Srednji vasi pri Kranju; Andr. Čufar, posestnik na Jesenicah; Leon Franke, zavarovalni zastopnik, Filip Fröhlich, posestnik, oba v Ljubljani; Josip Guzelj, župan in tovarnar v Škofji Loki; Anton Globočnik, posestnik v Železnikih; Franc Heinrichar, trgovec in posestnik v Stari Loki pri Škofji Loki; Franc Jakelj, posestnik na Dovjem; Josip Janko, urar in posestnik v Kamniku; Gustav Kastner, trgovec in posestnik, Julij Klemenc, mesar in posestnik, Franc Kraigher, krojač in posestnik, vsi trije v Ljubljani; Mihael Koselj, posestnik in orožniški nadstražnik v p. v Zdragi pri Trziču; Janez Kandre, gostilničar in posestnik v Danah pri Ložu; Anton Kuralt, posestnik v Zgornji Senici; Alojzij Pogačnik, posestnik, Karel Polajner, kavarnar, oba v Ljubljani; Karel Preželj, pek v Litiji; Josip Pogačnik, krojač in posestnik v Radovljici; Josip Pintbakh, posestnik v Ratečah pri Kranjski gori; Gašper Rudolf, posestnik v Lomeh pri Idriji; Janez Robič, gostilničar in posestnik v Mojstrani; Franc Stupica, trgovec v Ljubljani; Franc Šinkovec, posestnik v Idriji; Anton Svetič, posestnik na Šutni (Kamnik); Emil Tönnies, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Mihael Tomšič, strojar in posestnik na Vrhniki; Anton Verbič, strojar in posestnik v Sinji gorici pri Vrhniki; Mihael Weiss, kovač, gostilničar in posestnik, Karel Žužek, pek in posestnik, oba v Ljubljani; Franc Žagar ml., lesni veletržec v Markovcu pri Ložu; kot nadomestni porotniki: Janez Blaznik, kramar in posestnik, Friderik Košir, magistratni pisarniški oficial v p. in posestnik, Franc Martinec, tesarski mojster in posestnik,

Tomaž Mencinger, trgovec, Jakob Smole, trgovec, Ludovik Steiner, posestnik, Franc Sterle, posestnik, Rudolf Stritar, trgovec, Viktor Šober, trgovec, Alojzij Štrukelj, posestnik, vsi v Ljubljani.

(Tri prste z mečkalo.) Petletni posestnikov sin Anton Klančar v Praprečah v litijem okraju je hotel domačim ljudem pri slamoreznici pomagati. Pri tem je prišel z desno roko med dva zobna kolesca stroja, ki sta mu zmečkala tri prste.

(Neumna šala.) Ko je šel pred kratkim neki 22letni fant pijan mimo hiše posestnika Franceta Vovka v Hrašah v radovljiškem okraju, mu je prišlo naenkrat na misel, da bi se z Vovkom, na katerega je imel že dalje časa piko, malo pošalil. Vzel je precej močan lesen kol, ga položil poševno nad podboj hišnih vrat in ga privezal z vaji ob kljuko, tako da se vrata od znotraj niso dala odpreti. Nato je dečko dalje časa trkal na okno, da se je lastnik hiše prebudil. Vovk je vstal in hotel ponočnega nepokojneža prepoditi od hiše. A hišna vrata so bila od zunaj zatvorjena, da ni mogel priti na prosto. Smeje jo je nato odkuril paglavec, ne da bi odstranil drog od vrat. Naslednjega dne so morali hišna vrata s silo odpreti.

(Požar v ljubljanski okolici.) Dne 23. aprila ob pol 11. uri ponoči je izbruhnil v Spodnjih Pirničah pri posestniku Janezu Juvanu požar. Domače gasilno društvo je takoj prihitelo in ogenj omejilo, da se ni razširil na sosednja poslopja. Bila je velika nevarnost za vso vas. Rešilo se je le nekaj hišne oprave, vse drugo je postalo žrtev ognja. Pogorelec ima veliko škodo, zavarovan je bil pa le za neznatno vsoto 600 kron. Skoraj gotovo je bilo zažgano. Kdo je zažgal, se še ne ve.

(Ogenj v hlevu.) V noči od 22. do 23. aprila je nastal ogenj v hlevu Martina Cererja, posestnika v Radomljah. K sreči sta čula gospodar in gospodinja mukanje živine in prihitela v hlev. Vsa živina je bila omamljena in je tiščala glave pod jasli, da je bilo zelo težavno jo spraviti iz hleva na prosto. Enega volička so morali takoj zaklati, od ostalih štirih krav so zaklali eno, ostale so pa tudi še v nevarnosti, toda upajo, da okrevajo.

(Morilec) so dne 18. aprila potegnili iz Save med Kompoljem in Savskim gradom. Po truplu soditi je bil utopljenec delavec in okoli 45 let star; imel je temnorjave, nekoliko osivele, goste lase, rjave, srednjevelike, redke brke, manjkalo mu je več zgornjih in spodnjih zob; mrtvec je bil obrat in 1,68 m visok. Na sebi je imel delavsko obleko: belo, modropisano srajco, črn telovnik, ene modre in ene sive, modropisane barhantaste spodnje hlače; sive, modrorizaste, na kolenih strgane hlače iz bombaževine; pasni jermen, temne pavolnate nogavice in na novo poddelane škornje. V vodi je ležal utopljenec menda eden od dva tedna.

(Morilec matere.) V Šentpetru pri Gorici so našli v svoji hiši pod stopnicami mrtvo posestnico in gostilničarko Katarino Silichovo. Baje jo je sunil njen lastni sin, 38letni Jožef Silich, ki se je sprl z njo zaradi denarja, s tako silo po stopnicah, da se je ubila. Sina so zaprli kot morilec, vendar umor taji in trdi, da se je mati ubila na stopnicah v pijanosti. Sodni ogled se je že vršil na licu mesta. Preiskava je dognala, da je sin pravi morilec matere.

(Tatinsko zakonsko dvojico zaprli.) Pred kratkim so zaprli orožniki na Savi oženjenega tovarniškega delavca z njegovo zakonsko družico vred,

ker sta osumljena, da sta v zadnjem času pokradla mnogo kokoši in drugih stvari. Pri hišni preiskavi, ki se je vršila pri tej zakonski dvojici, so našli mnogo obtežilnega gradiva. Izročili so ju okrajni sodnji v Kranjski gori.

(Ropar poizkusil umoriti gospodinjco.) V Kladju (fara Stara Oslica) je bila dne 23. aprila vdova „pri Pivku“ sama doma. Vsi domači so bili na njivi. To priliko je porabil brezposelni Janez Kržišnik, prišel na tihem v zgornjo izbo ter podstrešje in pričel odpirati skrinjo ter krasti, kar mu je prišlo pod roko. Še pomarančam ni prizanesel. Pivkova gospodinja, Marija Ušeničnik, je slišala ropot ter šla gledat, kdo da je v izbi. Zasačila je tatu, ko je ravno brskal po omari, in spoznala v njem že predkaznovanega Janeza Kržišnika, ki mu je bila krstna botra. Ko je tat videl, da je v svojem poslu zasačen, je vzel poleno ter pričel udrihati po svoji botri. Vse njene prošnje niso nič pomagale. Tolkel jo je po glavi in po hrbtu ter ji s polenom odsekal pol palca. Videč, da se žena še giblje, je zaklical: „Hudič, ali še nisi krepal“, jo ponovno udarjal po glavi, dokler ni mislil, da je žrtev ubita. Nato je šel zopet v izbo, pokradel še tisto, kar je prej ostalo, ter jo odkuril. Žena pa je med tem prišla k zavesti ter se s težavo privlekla pred hišo in poklicala domače. Ti so stvar takoj naznanili orožnikom, ki so storilcu že na sledu. Zdi se, da žena nima smrtnonevarne rane. Najnevarnejša je en centimeter dolga in kakih pet milimetrov globoka rana na senci, kjer je bilo težko ustaviti kri. Po temenu je glava vsa razbita, vendar je črepinja ostala cela. Za silo je rane izpral in obvezal žirovski kaplan, ki jo je prišel previditi. Upati je, da žena okreva.

(Zaradi goljufije šel pod ključ.) Minulo nedeljo so prijeli v Spodnji Šiški samskega slikarja Franceta Križmanna iz Ljubljane zaradi več goljufij, ki jih je izvršil v zadnjem času po okraju Sežana, in ga oddali sodnji.

(Vrč za pivo zagnal v obraz.) Nedavno je popivalo v neki gostilni v Kranju več fantov, med katerimi je sčasoma zaradi malenkosti nastal prepir. Voznikov sin Franc Sirc je hipno potegnil žepni nož in hotel udrihniti po svojem nasprotniku. Ker so mu to zabranili, je zagnal več vrčev od ene mize na drugo in pri tem zadel z vrčem za pivo čevljarkega pomočnika Alojzija Koničarja na nosu in ga znatno poškodoval.

(Nadepoln dečko.) Štirinajstletni pastir Gabrijel Pušnik v Mateni si je hotel te dni na lahek način preskrbeti denar. V to svrhu je vdrl skoz podstrešje v zaklenjeno stanovanje posestnika Janeza Furlana, kjer pa kljub temu, da je preiskal vsa predala in omare, ni mogel najti ničesar. Zaraditega je šel v hlev in ukradel Furlanu domačega zajca. Da bi ga ne spoznali, počrnil si je mladostni vlomilec obraz.

Razne stvari po svetu.

(Mesec in njegov vpliv na našo zemljo.) Štokholmska „Politiken“ poroča: Švedski astronom na državni zvezdarni Stömberg je po 40letnem preiskovanju dognal, da ne vpliva mesec samo na plimo in oseko na zemlji, ampak tudi na zemeljsko ozračje. Ta učenjak trdi, da se lahko že pred leti napove, kakšno vreme da bo.

(Milijonar izginil.) V Londonu so izdali generalni alarm za ameriškim milijonarjem Jožefom Martinom, ki je nedavno tega izginil in, kakor vse kaže, postal žrtev roparskega napada. 41letni dvajsetkratni milijonar Martin iz Tennesseeja v Ameriki je pred par tedni prišel v London na običajni vsakoletni obisk. Stanoval je pri svojem starem prijatelju, uglednem londonskem trgovcu Andersonu. 3. aprila sta Martin in Anderson z več prijatelji večerjela v kraljevem avtomobilnem klubu; ob 11. uri zvečer se je Martin z avtomobilnim izvoščkom odpeljal v hotel Savoy, kjer je upal najti znance. Preje se je pa z Andersonom in drugimi dogovoril, da se naslednji večer zopet snidejo v kraljevem avtomobilnem klubu. Od tega hipa je Martin izginil in vse povpraševanje za njim je bilo zaman. Šele čez teden dni je neki delavec na Belvederu ob Themsi našel Martinov klak-klobuk, ki ga je nosil zadnji večer, in malo naprej listino z zlatimi začetnimi črkami Martinovega imena. V listnici ni bilo nobenega denarja, marveč samo nekaj brezpomembnih beležk. Iz vsega tega sklepa policija, da je Martin ubit, oropan, truplo pa vrženo v Themso. Sorodniki so obljubili 12.000 K nagrade za odkritje zločina.

(Nov aparat, ki izdaja tave,) je izumil in si ga dal patentirati Izor Kemeny v Trstu. Omenjeni aparat je tako sestavljen, da javlja vsak poizkus vloma in tatvine. Če se aparat, ki ga preizkusijo v Trstu, obnese, uredi v Trstu kmalu posebno centralo, kamor bodo aparati, porazvrščeni pri raznih strankah, avtomatično javljali vlome in tatvine. Kakor vse kaže, prede vlomilcem in tatovom od dne do dne bolj slaba; bržkone pa bodo tudi ti izumeli kak nov aparat, da vse to preprečijo.

(Šestilaški dreadnought,) t. j. velikanško vojno ladjo, so izpustili dne 24. aprila v navzočnosti laškega kralja in kraljice, kraljevih princev, vojvode Oporto, zastopnikov parlamenta ter velikanske množice srečno v morje. Šesta laška vojna ladja se imenuje „Duilio“.

(Rekord v knjigah.) Doslej se je splošno sodilo, da se največ knjig na leto izda v Nemčiji, toda temu ni tako, marveč rekord v knjigah ima Japonska. Japonski narod je vedoželjen in napreduje; na Japonskem se današnje čase piše več nego kjerkoli na svetu. V letu 1910. je bilo na Japonskem izdanih 41.620 knjig, v Nemčiji pa 31.281. Med knjigami je 455 romanov in več pesniških del; največje število knjig pa se peča s političnimi vprašanji.

(Hvaležni lajnarji ob pogrebu ljudskega pesnika.) Na Dunaju je te dni umrl trgovec z muzikalijami Gustav Reiner, ki je spisal besedilo mnogih dunajskih ljudskih pesmi, ki so zelo priljubljene in se jih povsodi sliši. Med drugimi je spesnil tudi „Zadnjega lajnarja“. Dunajski lajnarji so zato ob pogrebu temu pesniku izkazali svojo hvaležnost na originalen način. Ob vsej dolgi poti, ki vodi od Reinerjevega stanovanja do župne cerkve, so se postavili lajnarji s svojimi lajnami in ves čas, ko je šel sprevod mimo, lajnali „Zadnjega lajnarja“.

(Posojal po 166 odstotkov.) Neki Aleksander Filipovich v Hodoninu je posodil l. 1901. nekemu odvetniku 3600 kron v menicah, da si je mogel ustanoviti svojo pisarno. In v teku desetih let je dobil oderuh za to vsotico od odvetnika 60.000 kron na obrestih in prolongacijskih stroških, ali z drugimi besedami: zahteval je po 166 odstotkov na leto od po-

sojenega kapitala. Najvišji sodni dvor je potrdil desetega aprila razsodbo deželnega sodišča na Dunaju, na podlagi katere je bil oderuh obsojen v štirimesečno ječo, na 4000 kron denarne globe in po prestani kazni na izgnanstvo iz Nižjeavstrijskega.

(Kdo je ujel Šukri pašo.) Šukri paša je dne 16. aprila sprejel dopisnike tujih časopisov in na razna vprašanja dal naslednja pojasnila. Poročilo bolgarskega generalnega štaba o zavzetju Odrina je zanesljivo. Ko je Odrin padel, se je Šukri paša nahajal v fortu Hadirlik (Hderim). Prvi častnik, ki se je pri njem oglasil, je bil bolgarski gardni polkovnik Marholev, ki je izjavil, da je Šukri paša bolgarski ujetnik; ostal je pol ure pri Šukri paši. Potem je bil Šukri paša v spremstvu dveh bolgarskih častnikov odveden k generalu Vazovu, nato sta se v avtomobilu peljala naproti generalu Ivanovu. Ko se je Šukri paša vrnil v Hadirlik, je tam našel dva srbska častnika, s katerima se je razgovarjal v obliki navadne vljudnosti. Glede na nasprotje med srbskimi in bolgarskimi poročili je Šukri paša odgovoril: „Moje mnenje je, da se srbska poročila opirajo na netočno razlaganje enega posameznega dejstva. Prve srbske častnike sem srečal približno dve uri po prihodu polkovnika Markoleva in s srbskimi častniki sploh nismo govorili o ujetništvu. Sicer je pa tudi fizično nemogoče, da bi Srbi prišli v Odrin, ker so bile njih pozicije preveč oddaljene od Odrina; če bi s svojih pozicij korakali v Odrin istočasno z Bolgari, bi prišli v Odrin polduro kasneje kakor Bolgari.“ Nadalje je Šukri paša izjavil, da je imel 60.000 mož posadke. Municije je bilo še dosti, hrane pa samo še za nekoliko dni. Vojaki so dobivali tretjino navadne porcije. Most čez reko Ardo je bil razstreljen na njegovo povelje; tudi konje je on ukazal poklati.

(Odškodnina za ženo.) Avtomobil nekega veleindustrijalca je povozil ženo nekega brivskega mojstra. Žena je vsled dobljenih poškodb umrla. Šofer je bil oproščen, vdovec pa je zahteval od lastnika avtomobila odškodnino za ženo. Žena mu ni oskrbovala samo gospodinjstva, marveč mu je pomagala tudi v brivnici namesto pomočnika. Mož je zahteval mesečno 105 K. Prvo sodišče mu je prisodilo mesečno rento 35 K, in sicer toliko časa, dokler se ne oženi. Vzklicno sodišče je to sodbo razveljavilo in zavrnilo zahteve vdovca. Ta se je pritožil na najvišje sodišče na Dunaju, ki pa je razveljavilo sodbo vzklicnega sodišča in potrdilo razsodbo prvega sodišča, ki je prisodilo možu 35 K na mesec, dokler se ne oženi.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

O puranu in njegovi reji.

(Konec.)

Najbolje je, da mladiči 24 do 36 ur ne dobe nobene hrane. Kot prvo krmo jim daj trdokuhana, razsekana jajca, potem namočeno proso, v naslednjih dneh pa jim že lahko pokladaš mehkokuhano koruzno pšeno, zmešano s fino razsekljanimi koprivami in salnatimi listi in tako gosto, da je vse skupaj kaši podobno. Taka hrana je v prvih 6 do 8 tednih za pure zelo prikladna, poleg tega pa ni treba pri takem krmjenju dajati puram vode. Za počivališče uporabi zaboj, v katerem so se mladiči izvalili, dno posuj malo

s peskom in povrh nastelji plev. Prav koristno je, če se mladiče kmalu privadi na sveži zrak, kajti čim mehkužnejši so, tem lažje postanejo žrtev ostrega severnega ali vzhodnega vetra. Če sije solnce in je suho, brezvetrno vreme, tedaj nesi zaboj z mladiči na zavarovano trato, kjer ga lahko prepustiš s purico vred samemu sebi.

Omeniti je še, da je prav dobro, če dobe pure redno vsaki dve uri zgoraj označeno krmo. Marsikomu se bo mogoče zdelo, da tako prevečkrat dobe hrano, a vsakdo se lahko prepriča, da imajo med tem časom mladiči vedno dober tek in da pri takem rednem krmjenju vsekakor izvrstno uspevajo. Nikdar pa ne postavljal pred purice skled s hrano, ker stopajo v skledo, se izpodrivajo in s tem hrano ponesnažijo, ampak navadi jih že izpočetka, da ti jedo iz roke, ker tako postanejo prav krotke in jih lažje vodiš. Na klic „Job, job!“ vzdignejo živali rumene glave iz trave in ti že iz velike daljave tečejo nasproti.

Kdor pa hoče imeti lepe in dobre purane, jih mora tudi natančno vzgajati. Ni dovolj, da jim le doma poklada hrane, ampak mora jim tudi na pašnike redno donášati krmo, kajti purica leta s svojimi mladiči časih ves dan po travnikih in pašnikih, ne da bi mislila na to, da jih popelje zopet do krme. Akoravno pobirajo in uživajo mladiči po travnikih razne žuželke, črve in travo, jim to vendar ne zadostuje kot izključna hrana.

V prvih tednih naj hodijo mlade živali ob lepem vremenu vsak dan zgodaj na pašo, le ob slabem, zlasti pa ob vlažnem vremenu ne smejo pod nobenim pogojem na prosto, ker jim nič bolj ne škoduje kakor mokrota. V tem slučaju se lahko z gotovostjo računi s tem, da jih nekaj pogine. Ako se pripravlja tedaj k dežju in je purica s svojimi mladiči na pašniku, pojdi hitro po mladiče. Vzemí zaboj s seboj, da deneš vanj purice in hitro jih spravi pod streho; kavra jim itak brzo sledi.

Po prvih 6 do 8 tednih že lahko pričneš z drugo krmo. Pokladaj nekuhani koruzni zdrob, zmešan s kuhanim, zmečkanim krompirjem, in prideni malo soli. Mladi purani so že toliko navajeni, da pridejo sami po krmo, če so lačni. Po tem času pa je že tudi zaboj kot počivališče premajhen in treba jim je v hlevu napraviti kole, na katerih čepe. Drogi pa ne smejo biti prešibki, ampak biti morajo primerni. Omeniti še hočemo, da so robati drogi prikladnejši nego okrogli, ker se jih živali lažje oprijemajo in ne dobe krča v nogah.

Včasih moraš prešibke droge z debelejšimi nadomestiti.

Po 10 do 12 tednih izgube pure rumeno perje na glavi in na vratu, oziroma se prikažejo rdeče kožne zabuhline in izrastki. V tem času so živali zelo občutljive proti mrazu, ker jih ta izprememba občutno slabi. Bolje je torej, da jih ob dežju pustiš pod pokrito streho.

Ko so mladiči pol leta stari, lahko začneš s pitanjem. Razdružiš jih v hlevu, in sicer purane zase in purice zase. Kot krmo rabi namočeno celo koruzo, ječmen, kuhan krompir, razrezano salato in zelje. Vmes pa prideni časih razsekljane mesne odpadke. Purani so prav požrešni in zato jih navadno pitamo naravno in ne umetno, ker bolj zahtevajo mesnate purane kakor pa mastne in tolste.

Povprečno pitajo pri nas purane 10 do 14 dni; v tem času se tako dobro zrede, da se jih lahko z lepim dobičkom proda.

Če pustiš purane po preteku četrta leta na strnišča, kjer si morajo sami živež iskati, postanejo čez pol leta mesnati, vseeno jih pa moraš še 14 dni pitati, in posebno paziti na to, da jim daješ pri pitanju hrano, ki je na strniščih niso mogli dobiti.

Vinogradniki, pozor!

Kranjska kmetijska družba je sklenila v svoji seji z dne 21. aprila, da naj se porabi večina državne podpore v znesku 50.000 K, ki je bila dovoljena vsled lanskim uim, za oddajo galice po znižani ceni, da se na ta način pomore za prvo silo vinogradnikom, ki so vsled pozebe hudo prizadeti.

Galica se bo oddajala po 40 vinarjev kilogram; kdor pa ne more takoj plačati, se ga bo počakalo do jeseni. Žveplo se bo oddajalo tudi za polovično ceno, to je za 10 vinarjev. Razen tega se bo razdelilo večje število žveplalnikov in škropilnic po polovični ceni. Tozadevne prošnje naj se vložijo po županstvih, kmetijskih podružnicah in zadrugah.

Zakonite zagotovljene napake in druge hibe pri nakupovanju domačih živali.

Zagotovljene napake in hibe so v zakonu določene napake, katerih se ne more niti lahko niti tako spoznati. Napake, za katere mora prodajalec živali jamčiti tudi brez posebnih tozadevnih dogovorov, so: A. Pri konju, oslu, muli in mezgu: 1.) sumljiva smolika, 2.) smrkavost, 3.) naduha. Za vsako teh napak mora prodajalec jamčiti petnajst dni ali za te napake velja petnajstdnevni zagotovilni rok. Tridesetdnevni zagotovilni rok zahteva zakon pri 1.) črvičnosti, 2.) vrtoglavosti, 3.) kujavosti ali trmoglavosti, 4.) črni slepoti in 5.) mesečni slepoti. B. Pri govedu mora prodajalec jamčiti za sledeče hibe: žlezno bolezen, kužno pljučnico (jetiko, sušico), hlepenje po gonitvi. Za te bolezni je določen tridesetdnevni zagotovilni rok. Samo ob sebi umevno je, da morajo biti te napake dokazane po živinozdravniškem izpričevalu. Nato mora prodajalec privoliti v razvezo kupne pogodbe. Če tega noče storiti, se ga v to lahko prisili tožbenim potom. Glasom § 933. državlanskega zakonika se lahko zahteva od prodajalca, da jamči za žival po njeni izročitvi celih šest mesecev. — Jamstva za druge notranje in zunanje bolezni, ki se opazijo v 24 urah po prevzetju kupljene živine, je prodajalec le tedaj oproščen, če je kupcu bolezen, ki jo ima živina, označil ali pa če sta se kupec in prodajalec izrecno medsebojno pogodila, da ni treba jamčiti ne za zakonite ne za kake druge napake in hibe. Ako se v 24 urah po prevzetju izkaže, da je kupljena žival bolna, ali če med tem časom žival pogine, tedaj ima kupec, če nikakor ni kriv pogina živali, pravico zahtevati razvezo kupne pogodbe. V vseh takih slučajih se mora prodajalca takoj obvestiti. Ako to ni mogoče, se mora izvršiti sodnijski ogled, ako bi pa tudi to ne bilo mogoče, tedaj se naj pusti živino preiskati po živinozdravniku, ki naj napravi o izvidu zdravniško izpričevalo. Ko bi se prodajalec po prejetem obvestilu ali še celo po sodnijski ali živinozdravniški ugotovitvi branil, privoliti v razvezo kupne pogodbe, tedaj vložijo lahko kupec pri sodnji proti prodajalcu zagotovljeno tožbo, ki zahteva

od njega jamstvo. Za vložitev take tožbe ima kupec šest mesecev časa.

Svetovati pa je vsakomur, da kupuje živino le v navzočnosti dveh zanesljivih prič ali pa da — zlasti pri dragocenih živalih — privzame živinozdravnika. Marsikdo se je že pozneje kesal, ker je v krčmi pri polni steklenici pijače sklepal pogodbe. Zvit tržec dobro ve, da napravi s par litri vina, ki jih plača, navadno prav dobičkanosno kupčijo.

Podrobnosti.

(Razdeljevanje vzrejevalnih podpor za tele) se je preložilo na poznejši čas.

(Gospodinjski tečaj) se odpre v ponedeljek dne 5. maja t. l. v Trzinu. Vodila ga bo gospodična J. Jakličeva.

(Oslepljenje vsled umetnih gnojil.) Že ponovno so priobčili zdravniki za očesne bolezni slučaje, v katerih so navajali, da so zboleli ljudje vsled umetnih gnojil na očeh in da so nekateri celo oslepel. V takih slučajih se trepalnice močno vnemejo, a tudi roženica je razjedena in ima po sebi vgnjide. Dr. Augstein opisuje tale slučaj: Pri nekem bolniku, kmetu, so bile trepalnice močno zatekle in roženica je bila popolnoma kalna. Mož je raztrosil pet kvintalov Tomaževih žlindre, superfosfata in kajnit z roko, in sicer stopaje večkrat proti vetru. Že prvi dan po tem opravi so bile oči vnete, kljub temu pa je še delal osem dni, ne da bi se za to kaj brigal. Oči so bile močno prizadete. Poskusilo se je pihniti zajcu v oči razna gnojila. Po superfosfatu so postale oči zelo motne, ne pa tako po drugih gnojilih. — Hujši pa je bil slučaj, ki se je zgodil na monakovski kliniki za očesne bolezni in ki ga opisuje dr. Hessberg. Tudi v tem slučaju so bile trepalnice močno zatekle, roženica se je gnojila, posuta je bila z vgnjidami in močno zatemnela, tudi mavrična kožica je bila zamazana z gnilo tvarino. Roženica je končno razpadla, celo oko je segnilo, tako da je mož oslepel. — Tu navedena slučaja dajeta povod, da je treba vsakogar, ki ima opravka z umetnimi gnojili, ponovno opozarjati na nevarnost, ki preti očesu vsled umetnih gnojil. Raztroša naj se umetna gnojila vedno od vetra, ne pa proti vetru. Priporoča se tudi nataknenje varnostnih očal. Na vsak način pa naj se strogo pazi na to, da se ne bo pomencavalo oči s prsti.

(Na kak način je treba postopati, da se doseže od jajc čim mogoče velik dobiček?) Za jajca naj se uporabljajo kure do tretjega ali četrtega mavsanja, to je izmenjave perja. Nato naj se jih hitro nekoliko opita in proda za meso; take kure se še precej drago plačuje. Ako se obdrži kure dalj časa, ne donajajo nikakega dobička, ker neso pozneje namreč premalo. Opazuje naj se natančno, ali niso morda v čredi take kokoši, ki malo ali celo nič ne neso, kar je pri mladih kurah prav lahko mogoče; to se lahko dožene, ako se kuro zgodaj zjutraj pretiplje, še lažje pa se to ugotovi s pomočjo zaklopnih gnezd. Nadalje naj se pa pazi tudi na to, če morda kure jajc ne skrivajo in če morda ne prihajajo podgane v kurnik. Za podkladanje kokljam naj se vzame samo jajca kur, ki pridno neso, ker se tem potem poskrbi za dober naraščaj. O kokoši pravimo, da „nese pridno“, ako znese na leto 150 do 200 jajc.